

פרשת תצוה

והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב וגו' כפי תחרא יהיה לו לא יקרע (כח לב),

ופירש"י לא יקרע כדי שלא יקרע, והקורעו עובר בלאו שזה ממנין הלאוין, וכן מבואר ביומא (עב, א) שיש לאו על הקורעו וכו', ע"כ. ונמצא דב' דברים נאמר בלא יקרע, חדא בדין עשייתו דצריך לעשות פי ראשו וגו' כדי שלא יקרע. ועוד נאמר, שיש לאו על הקורעו.

ולכאורה צ"ע דתרי דיני מנ"ל, ומאחר דדרשין מקרא דלא יקרע דאיכא לאו על הקורעו, א"כ מעתה מה הראיה שנאמר ג"כ דין על עשייתו כדי שלא יקרע. ובכתבי הגרי"ז עה"ת (שם) הובא דבפרשת עשיית הבגדים (לקמן לט, כג) כתיב ופי המעיל בתוכו כפי תחרא שפה לפיו סביב לא יקרע, ומעתה מדהוזכר זאת בשעת העשיה בפועל, אי נימא דנאמר רק לאו דלא יקרע, מאי שייכא זה לעשיית המעיל, והמוכרח לומר דצריך לעשות שפה כדי שלא יקרע, וממילא שייך זה ג"כ לעשיית המעיל, עכ"ד. ואמנם יעויין בתרגום יב"ע פקודי שם שתירגם 'דלא יתבזע', וכנראה שזהו מקור דברי רש"י.

והנה איתא ביומא שם, המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע. ומבואר דהוי בזה לאו על כל בגדי כהונה, וילפינן להו ממעיל דשויים לענין לאו זה. וברמב"ם (פ"ט מהל' כלי המקדש ה"ג) כתב וז"ל, הקורע פי המעיל לוקה שנאמר לא יקרע, והוא

הדין לכל בגדי כהונה שהקורע אותם דרך השחתה לוקה, עכ"ל. ובמל"מ שם הביא בשם ספר קרבן חגיגה שכתב, דמדברי הרמב"ם מבואר דמחלק בין מעיל לשאר בגדי כהונה, דבמעיל לוקין בכל ענין, ובשאר בגדי כהונה דוקא דרך השחתה. אכן המל"מ השיג עליו וס"ל דאף במעיל אינו חייב רק בדרך השחתה. ועי' ג"כ במאירי ביומא שם שכתב, כל הקורע בגדי כהונה דרך השחתה לוקה שהרי נאמר בשפת המעיל לא יקרע וה"ה לשאר בגדים, ע"כ. ומשמע דדין אחד הוא.

והקרוב חגיגה הביא ראייה לדבריו שיש חילוק בין המעיל דחייב אף שלא בדרך השחתה ובין שאר בגדי כהונה דאינו חייב אלא בדרך השחתה, מגמ' בזבחים (צד, ב) דדם חטאת שניתז על הבגד צריך כיבוס בעזרה, ואם יצא לחוץ ונטמא, דאי אפשר להכניס בעזרה בגדים טמאים, קורעים את הבגד ומשיירין בו כדי מעפורת שיקרא בגד, וטהור מן התורה, ומכניס את הבגד בעזרה ומכבסו. ולר"ל דמעיל שניתז עליו דם חטאת ויצא לחוץ ונטמא דאינו יכול לקרוע דכתיב לא יקרע, מכניסו בפחות משלש על שלש אצבעות.

וצ"ע למה נקט דוקא מעיל ולא שאר בגדי כהונה דבכולם חייבים על הקריעה, אלא ודאי דבכל בגדי כהונה היה יכול לקרעו ולהכניסו כמו כל בגדים, כיון דאינו עושה דרך השחתה אלא מחמת שרוצה לקיים מצות כיבוס, רק מעיל דאסור לקרוע אף שלא בדרך השחתה, צריך תיקון זה להכניסו פחות משלש על שלש. ועי' במנ"ח (מצוה קא אות א') דבעיקר דבריהם נקטו כולהו, דבאופן הזה לא הוי דרך השחתה, כיון שנעשה לצורך מצוה כדי לטהר את הבגד, וצ"ע טובא, דמהכ"ת לומר דדרך השחתה חשיב רק במקרע ע"מ להשחית הבגד, דודאי לאו בהך תליא מילתא, וגם באופן זה שהוא לצורך מצוה הוי דרך השחתה.

אלא נראה דיסוד הענין דדרך השחתה הוא, דאין חייבים על קריעת הבגדים אלא באופן שקורע את הבגד בשיעור כזה שפוסלו ומבטלו מתורת בגד שראוי לעבוד בו, ויסוד הענין בזה, שהרי בבגדים נאמר שיהיו באופן של 'לכבוד ולתפארת', וכל שנקרעו באופן שאינם שוב לכבוד ולתפארת נפסלו לעבודה, ומעתה הקורע בשיעור זה הוא קריעה שאסרה תורה, ובכל ענין שהוא חשיב דרך השחתה, ואף שקורע לצורך מצוה מ"מ כיון שמבטלו מתורת בגד הראוי לעבודה אף שהוא לצורך מצוה, הוי דרך השחתה וחייב על כך.

פרשת תצוה

ולפ"ז מה שחילק הרמב"ם קריעת פי המעיל לחוד וקריעת שאר בגדים לחוד וכמו שדייק המנ"ח, היינו משום דבקריעת פי המעיל נתחדש דכיון שבמקום זה הרי אם נקרע בשיעור של משהו נפסל הבגד לעבודה, אף שלא בטל מהבגד תורת 'לכבוד ולתפארת', א"כ בפי המעיל נאמר דין נוסף של 'לא יקרע', דכיון דהתם קריעה בשיעור כל שהוא פוסלו לעבודה, מעתה המקרע במקום פי המעיל שיעור משהו, מתחייב על קריעתו. ובזה הוא דחלוק קריעת פי המעיל מכל שאר הבגדים, על שיעור הקריעה שמתחייב עליה. וכן בהמעיל עצמו למטה בפיו הרי הוא כשאר בגדים דאינו חייב אלא באופן שמבטלו מתורת בגד הראוי לעבודה והיינו שאינו לכבוד ולתפארת.

מקור: רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א